

**Επικοινωνιακές σχέσεις εκπαιδευτικών Β΄ ξένης γλώσσας στις σχολικές μονάδες της
Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης**

**Communicative relations of second foreign language teachers in primary education
units**

Σοφία Π. Τσακαλίδου, *A.P.Th., Εκπαιδευτικός ΠΕ07, Υποψήφια μεταδιδάκτορας, stsakalidou@del.auth.gr*

Χρυσάνθη Γκούτζιου, *Εκπαιδευτικός ΠΕ05, goutzichry@yahoo.gr*

Sofia P. Tsakalidou, *A.U.Th., German language teacher, Postdoctoral researcher, stsakalidou@del.auth.gr*

Chrysanti Gkoutziou, *French language teacher, goutzichry@yahoo.gr*

Abstract: A cornerstone in the school's administrative work is the school leadership, where the principal plays a leading role as a key factor in the efficiency, fairness and effectiveness of school life to the maximum extent, and a basic condition of successful management is employee satisfaction. In this research we collected 216 questionnaires from primary-school teachers, as well as teachers of French and German in primary schools nationwide. Based on the questionnaire, the convergence or divergence of the views on issues that highlight the level of collaborative and communicative relations, the effectiveness of the educational project and any obstacles or difficulties are examined. The findings revealed a statistically significant difference between the two populations in terms of satisfaction, cooperation and participatory action in the vision of the educational project.

Keywords: communication policy, school administration, second language teachers (French, German), collaborative relationships

Περίληψη: Θεμέλιο λίθο στο διοικητικό έργο του σχολείου αποτελεί η σχολική ηγεσία, στην οποία ο διευθυντής προΐσταται με πρωταγωνιστικό ρόλο ως βασικός συντελεστής της αποδοτικότητας, της δικαιοσύνης και της αποτελεσματικότητας της σχολικής ζωής στον μέγιστο βαθμό. Βασική προϋπόθεση της επιτυχημένης διοίκησης αποτελεί η ικανοποίηση των εργαζομένων, όπου η ποιότητα της επικοινωνίας διαμοιράζεται σε όλα τα μέλη με την ίδια ένταση και ευαισθητοποίηση. Στην παρούσα έρευνα συλλέξαμε 216 ερωτηματολόγια από δασκάλους και καθηγητές Γαλλικής και Γερμανικής σχολικών μονάδων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης σε πανελλαδικό επίπεδο. Με βάση το ερωτηματολόγιο εξετάζεται η σύγκληση ή απόκλιση των απόψεων σε θέματα που αναδεικνύουν το επίπεδο των συνεργατικών και επικοινωνιακών σχέσεων, την αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού έργου καθώς και τα τυχόν εμπόδια ή τις δυσκολίες των εκπαιδευτικών Β΄ ξένης γλώσσας. Από τα ευρήματα διαπιστώθηκε στατιστικά σημαντική διαφορά ανάμεσα στους δύο πληθυσμούς όσον αφορά την ικανοποίηση, τη συνεργασία και τη συμμετοχική τους δράση στο όραμα του παραγόμενου εκπαιδευτικού έργου.

Λέξεις κλειδιά: επικοινωνιακή πολιτική, διοίκηση σχολικών μονάδων, εκπαιδευτικοί δεύτερης ξένης γλώσσας (Γαλλικής, Γερμανικής), συνεργατικές σχέσεις

Εισαγωγή

Η επικοινωνία ανάμεσα στους διευθυντές των σχολικών μονάδων και τους εκπαιδευτικούς, αποτελεί ζήτημα πολυπαραγοντικό, και συναρτάται με την αποτελεσματική λειτουργία του σχολείου. Πρόκειται για ένα δυναμικό κρίκο, ο οποίος είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με την εκπαιδευτική και παιδαγωγική διαδικασία. Ταυτόχρονα αποτελεί μία πολυσύνθετη και πολύπλοκη υπόθεση, καθώς συμμετέχουν στην επικοινωνιακή διαδικασία όλοι οι φορείς της εκπαίδευσης του εσωτερικού περιβάλλοντος της σχολικής μονάδας. Με στόχο την αποτελεσματική διοίκηση της σχολικής μονάδας αφενός, απαιτούνται αυξημένες επικοινωνιακές δεξιότητες από την πλευρά του διευθυντή και αφετέρου η από κοινού αφύπνιση και πορεία του Συλλόγου Διδασκόντων όσον αφορά τη σύμπνοια των στόχων και την ευημερία στη φύση της εργασιακής καθημερινότητας.

Πυλώνας, επομένως, και σύμφωνα με τα παραπάνω, για την επίτευξη των στόχων μέσα στον οργανισμό, είναι η παράμετρος της επικοινωνίας των μελών της σχολικής κοινότητας. Στο πλαίσιο της εσωτερικής επικοινωνίας του συνόλου του ανθρώπινου δυναμικού μίας σχολικής μονάδας σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν τη β' ξένη γλώσσα, στα σχολεία της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, εστιάζει η παρούσα έρευνα.

Θα εξεταστεί ο ρόλος της ηγεσίας στην εκπαίδευση, η σπουδαιότητα των επικοινωνιακών δεξιοτήτων του διευθυντή της σχολικής μονάδας καθώς και η βαρύτητα του επικοινωνιακού ρόλου των διδασκόντων μέσα σε αυτήν. Θα ήταν βασική παράλειψη να μην γίνει αναφορά στη σπουδαιότητα της επικοινωνίας στη διαμόρφωση της σχολικής κουλτούρας, των διαπροσωπικών σχέσεων στη συνεργασία των μελών σε συνάρτηση με την επικοινωνία.

Τέλος, θα γίνει εκτενής αναφορά στην εισαγωγή της β' ξένης γλώσσας στις σχολικές μονάδες της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, στη συνεργασία των εκπαιδευτικών Γαλλικής και Γερμανικής γλώσσας με τη σχολική ηγεσία καθώς και στα οφέλη ή τις δυσκολίες που δημιουργεί η καλή ή κακή επικοινωνία με τον διευθυντή-ηγέτη στη λειτουργία του σχολείου.

Θεωρητικό πλαίσιο

Στο πλαίσιο της εσωτερικής επικοινωνίας των εργαζομένων μιας σχολικής μονάδας σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν τη β' ξένη γλώσσα στα σχολεία της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης επιχειρήθηκε μια ολιστική θεωρητική προσέγγιση του θέματος των επικοινωνιακών σχέσεων και της αποτελεσματικότητας. Πυλώνας για την επίτευξη των στόχων μέσα στον οργανισμό, είναι η παράμετρος της επικοινωνίας όλων των μελών της σχολικής κοινότητας (Γκούτζιου, 2021).

Οι άνθρωποι γίνονται «επικοινωνοί» μέσα από μία αέναη ανταλλαγή μηνυμάτων και

πληροφοριών, διαμορφώνοντας μια ωφελιμιστική δυναμική, η οποία καθορίζει το είδος της σχέσης που έχει ανάγκη το κάθε άτομο και επιδιώκει να έχει με τους υπόλοιπους ανθρώπους (Αναστασίου, 2011). Δομικό σημείο της διαδικασίας της επικοινωνίας της σχολικής διοίκησης προς τους εργαζομένους, είναι η πληροφόρηση για διάφορα θέματα, η συζήτηση και η εξέταση αυτών και η προσπάθεια εξεύρεσης σωστών λύσεων και αποφάσεων με τη συμμετοχή όλων.

Επιπλέον, στόχος της επικοινωνιακής πολιτικής είναι η παρακίνηση του προσωπικού. Οι βασικές δραστηριότητες της σχολικής ηγεσίας όπως οι εντολές, η καθοδήγηση, η επιβράβευση, η αξιολόγηση της συμπεριφοράς και της απόδοσης του έργου των εκπαιδευτικών στηρίζονται στην επικοινωνία (Κανελλόπουλος, 1995).

Η συμμετοχή στην τυπική διαδικασία της επικοινωνίας, αλλά και σε άτυπες συζητήσεις του Συλλόγου αναδεικνύει τη σπουδαιότητα της ελευθερίας του λόγου του καθενός ως μέλους στα δρώμενα της σχολικής μονάδας κάνοντας τον καθένα χωριστά να αισθάνεται αναπόσπαστο κομμάτι του Συλλόγου. Ο κάθε εκπαιδευτικός αποτελεί ενεργό μέλος με λόγο και θέση στο σχολείο και ως εκ τούτου, αξιοποιείται με τον βέλτιστο τρόπο το ανθρώπινο δυναμικό χαράζοντας συλλογικά την εκπαιδευτική πολιτική του σχολείου (Παπαδημητρόπουλος, 2006). Προκειμένου να επικοινωνήσει ο σύλλογος διδασκόντων, λειτουργεί ως ομάδα στην οποία τα μέλη του αλληλεπιδρούν (Γκιάστας, 2008). Ο αποτελεσματικός ηγέτης θέτει, μεταξύ άλλων, τα θεμέλια της καλής συνεργασίας, της εμπιστοσύνης, του αλληλοσεβασμού και της συναδελφικής κουλτούρας των εκπαιδευτικών (Καστανίδου & Τσηκαντέρη, 2016).

Τόσο για τον διευθυντή όσο και για τους εκπαιδευτικούς, η προσπάθεια δημιουργίας ενός ευχάριστου εργασιακού περιβάλλοντος συσχετίζεται με τις διαπροσωπικές σχέσεις των εργαζομένων της σχολικής μονάδας (Κούλα, 2011).

Όσον αφορά τη β' ξένη γλώσσα και σύμφωνα με έρευνα που είχε υλοποιηθεί στο παρελθόν σε σχέση με την εισαγωγή της στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, διαπιστώθηκε σε αρκετά μεγάλο βαθμό, αρνητική προδιάθεση από δασκάλους δημοτικών σχολείων λόγω δυσκολιών στη διαμόρφωση του ωρολογίου προγράμματος. Η δυσκολία έγκειται στο γεγονός ότι συνάδελφοι αυτών των ειδικοτήτων υποχρεούνται να επισκέπτονται έως πέντε σχολεία, επομένως, η δημιουργία στενών σχέσεων με τα μέρη των συλλόγων διδασκόντων όλων των σχολείων που υπηρετούν είναι εξαιρετικά δύσκολη έως αδύνατη και επιπροσθέτως, η δημιουργία προγράμματος είναι διαδικασία επίπονη, καθώς θα πρέπει να έρθουν σε συνεννόηση πολλές σχολικές μονάδες. Ωστόσο, διαφαίνεται παράλληλα, η θετική αντιμετώπιση των δασκάλων ως προς την εισαγωγή της β' ξένης γλώσσας, καθώς θεωρούν απαραίτητη για τους μαθητές της σύγχρονης εποχής την εκμάθηση μιας δεύτερης ξένης γλώσσας (Καμίτση, 2008).

Ο σύγχρονος διευθυντής οφείλει να εστιάζει στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κάθε εκπαιδευτικού. Η διαχείριση της κάθε περίπτωσης πρέπει να γίνεται με ξεχωριστό και όσο δυνατόν βέλτιστο τρόπο με μέλημα τη σωστή συνεργασία μέσω αντικειμενικότητας και διαλλακτικότητας (Γκουτζουρέλα, 2017). Συνοψίζοντας, το αίσθημα της ασφάλειας και του «ανήκειν» του κάθε μέλους της σχολικής κοινότητας σε αυτή (Κούλα, 2011), η εμπιστοσύνη,

οι προσωπικές σχέσεις σε συνδυασμό με την ανάπτυξη σχέσεων αλληλοϋποστήριξης των διδασκόντων, δίνουν την αίσθηση του «μοιράζειν» τους προβληματισμούς, της παροχής βοήθειας και δύναμης ώστε να ξεπεραστούν οι όποιες δυσκολίες (Hargreaves, 1995).

1. Στοχοθεσία της έρευνας

Στόχοι της έρευνας είναι οι ακόλουθοι:

- Να εξεταστούν σφαιρικά οι απόψεις των εκπαιδευτικών ΠΕ70 (δασκάλων) και των εκπαιδευτικών ΠΕ05 (γαλλικής γλώσσας) και ΠΕ07 (γερμανικής γλώσσας) σε σχέση με τη μεταξύ τους επικοινωνία και σε σχέση με την ηγεσία της σχολικής μονάδας.
- Να εξεταστεί ο βαθμός, στον οποίο συμβάλλει η καλή επικοινωνία στην αποτελεσματικότητα της σχολικής μονάδας.
- Να καταγραφούν οι αιτιολογικοί παράγοντες που δυσχεραίνουν το εκπαιδευτικό έργο των εκπαιδευτικών ΠΕ70, ΠΕ05 και ΠΕ07 σε σχέση με την ηγεσία της σχολικής μονάδας.

Τα ερευνητικά ερωτήματα είναι τα εξής:

- Ποιες είναι οι απόψεις των εκπαιδευτικών ΠΕ70, ΠΕ05 και ΠΕ07 σχετικά με την επικοινωνία στο πλαίσιο της σχολικής μονάδας με τον διευθυντή;
- Ποιες είναι οι απόψεις των εκπαιδευτικών ΠΕ70 σχετικά με την επικοινωνία στο πλαίσιο της σχολικής μονάδας με τους εκπαιδευτικούς ΠΕ05 και ΠΕ07;
- Ποιες είναι οι απόψεις των εκπαιδευτικών ΠΕ05 και ΠΕ07 σχετικά με την επικοινωνία στο πλαίσιο της σχολικής μονάδας με τους εκπαιδευτικούς ΠΕ70;
- Σε ποιο βαθμό συμβάλλει η καλή επικοινωνία στην αποτελεσματική λειτουργία της σχολικής μονάδας;
- Ποιοι είναι οι αιτιολογικοί παράγοντες, οι οποίοι δυσχεραίνουν το εκπαιδευτικό έργο των εκπαιδευτικών ΠΕ70, ΠΕ05 και ΠΕ07 σε σχέση με την ηγεσία της σχολικής μονάδας;

Οι σχετικές ερευνητικές υποθέσεις που διατυπώθηκαν είναι:

1. Οι απόψεις των εκπαιδευτικών ΠΕ70 και των εκπαιδευτικών ΠΕ05 και ΠΕ07 διαφέρουν σημαντικά ως προς την επικοινωνία τους με τους συναδέλφους τους στο πλαίσιο της σχολικής μονάδας.
2. Οι απόψεις των εκπαιδευτικών ΠΕ70 και των εκπαιδευτικών ΠΕ05 και ΠΕ07 διαφέρουν σημαντικά ως προς την επικοινωνία τους στο πλαίσιο της σχολικής μονάδας με τον διευθυντή.
3. Η καλή επικοινωνία συμβάλλει σημαντικά στην αποτελεσματική λειτουργία της σχολικής μονάδας.
4. Οι αιτιολογικοί παράγοντες, οι οποίοι δυσχεραίνουν το εκπαιδευτικό έργο των εκπαιδευτικών ΠΕ70 και των εκπαιδευτικών ΠΕ05 και ΠΕ07 σε σχέση με την ηγεσία της σχολικής μονάδας διαφέρουν σημαντικά (Γκούτζιου, 2021).

2. Μεθοδολογία της έρευνας

Η μεθοδολογία που κρίθηκε ως καταλληλότερη και πιο έγκυρη με βάση τα ερευνητικά ερωτήματα που προαναφέρθηκαν είναι η δειγματοληπτική έρευνα, η οποία πραγματοποιήθηκε σε ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα σε πανελλαδική κλίμακα, το οποίο αντλήθηκε τυχαία από δημόσια και ιδιωτικά σχολεία Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (Δημοτικά Σχολεία) από διάφορα μέρη της Ελλάδας με τη χρήση ερωτηματολογίου. Ως η καταλληλότερη μέθοδος συλλογής δεδομένων θεωρήθηκε το ερωτηματολόγιο για τους εξής λόγους:

1. Το θέμα της παρούσας έρευνας αφορά μεγάλο πληθυσμό εκπαιδευτικών, ο οποίος δύσκολα διερευνάται με άλλες μεθόδους.
2. Λόγω της καταχώρισης των απαντήσεων σε κλειστού τύπου ερωτήματα, η επεξεργασία των δεδομένων και τα συμπεράσματα μπορούν να διεξαχθούν με έγκυρο και αξιόπιστο τρόπο.
3. Οι ποσοτικές μέθοδοι που βασίζονται σε δειγματοληπτική έρευνα με ερωτηματολόγιο, προσφέρουν τη δυνατότητα στην ερευνήτρια να προσεγγίσει μεγάλο μέρος του πληθυσμού για τον έλεγχο των συγκεκριμένων υποθέσεων ή ερωτημάτων.
4. Η τυποποίηση των στοιχείων που συλλέγονται, η δυνατότητα προσέγγισης μεγάλου μέρους πληθυσμού και η επιδεκτικότητα των στοιχείων σε στατιστικές μεθόδους ανάλυσης είναι και η πιο κατάλληλη μορφή εμπειρικής έρευνας για τους συγκεκριμένους ερευνητικούς σκοπούς (Γκούτζιου, 2021).

3. Δομή ερωτηματολογίου

Τα δεδομένα συλλέχθηκαν με τη χρήση ερωτηματολογίου, το οποίο διανεμήθηκε στους εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν στην έρευνα σε ηλεκτρονική μορφή με τη χρήση της φόρμας Google. Οι ενότητες του ερωτηματολογίου ήταν οι ακόλουθες:

Ενότητα 1: διευκρινίσεις στους συμμετέχοντες σχετικά με την εργασία αυτή, τους ερευνητικούς στόχους και την ερευνητική διαδικασία, καθώς και σχετικά με τα ερευνητικά δεδομένα και τη χρήση τους.

Ενότητα 2: ορισμένες πληροφορίες σχετικά με τα δημογραφικά στοιχεία του υπό εξέταση δείγματος (φύλο, ηλικία, μορφωτικό επίπεδο, έτη προϋπηρεσίας, επαγγελματική κατάσταση και ειδικότητα).

Ενότητα 3: ερωτήματα σε σχέση με τον διευθυντή της σχολικής μονάδας που υπηρετούν οι ερωτώμενοι.

Ενότητα 4: ερωτήματα σε σχέση με τους συναδέλφους εκπαιδευτικούς της σχολικής μονάδας που υπηρετούν οι ερωτώμενοι.

Ενότητα 5: ερωτήματα σε σχέση με τη σχολική μονάδα που υπηρετούν οι ερωτώμενοι.

Ενότητα 6: ερωτήματα σχετικά με τον βαθμό που πιστεύουν, ότι ορισμένοι παράγοντες

αποτελούν εμπόδιο στην επικοινωνία με τους συναδέλφους τους ή τον διευθυντή της σχολικής μονάδας (Γκούτζιου, 2021).

4. Δειγματοληψία

Το δείγμα αντλήθηκε με τυχαία δειγματοληψία σε πανελλαδικό επίπεδο. Συνολικά το ερωτηματολόγιο της έρευνας συμπληρώθηκε από 216 εκπαιδευτικούς. Συγκεκριμένα, το δείγμα αποτελείται από 14,4% άντρες και 85,6% γυναίκες.

Οι συμμετέχοντες μέχρι 30 ετών είναι 12 (5,6%), οι συμμετέχοντες ηλικίας 31 έως 40 ετών είναι 69 (31,9%), 41 έως 50 ετών είναι 71 (32,9%) και 51 ετών και άνω είναι 64 (29,6%).

Ως προς το μορφωτικό επίπεδο, το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων (50,9%) έχει Πτυχίο Α.Ε.Ι., ενώ μεγάλο ποσοστό του δείγματος κατέχει Μεταπτυχιακό Τίτλο Σπουδών (39,8%). Το 4,2% είναι κάτοχοι Διδακτορικού Διπλώματος Ειδίκευσης, ενώ 3,7% έχει δεύτερο Πτυχίο Α.Ε.Ι. Ένα μικρό ποσοστό (0,5%) έχει Μεταπτυχιακό και δεύτερο Πτυχίο Α.Ε.Ι. ή έχει τελειώσει Διδασκαλείο ή είναι κάτοχοι δεύτερου μεταπτυχιακού τίτλου.

Ως προς τα έτη προϋπηρεσίας, το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού έχει υπηρεσία πάνω από 9 έτη. Συγκεκριμένα 9 έως 15 έτη προϋπηρεσία έχει το 29,2% του πληθυσμού, 16 έως 20 έτη έχει το 24,5% του πληθυσμού, 21 έως 30 έτη έχει το 21,3% του πληθυσμού, 31 έτη και άνω έχει το 10,6% του πληθυσμού. Μικρότερη προϋπηρεσία έχει ένα μικρό ποσοστό, συγκεκριμένα 0 έως 2 έτη έχει το 4,2% του πληθυσμού και 2 έως 8 έτη έχει το 10,2% του πληθυσμού.

Σε σχέση με την επαγγελματική κατάσταση των ερωτηθέντων, η πλειοψηφία αποτελείται από μόνιμους εκπαιδευτικούς (75,5%), 21,8% είναι αναπληρωτές πλήρους ωραρίου και 2,8% αναπληρωτές μειωμένου ωραρίου.

Οι υπό διερεύνηση ειδικότητες και τα αντίστοιχα ποσοστά τους είναι: κατά 20,4% καθηγητές γαλλικής γλώσσας (ΠΕ05), κατά 35,2% καθηγητές γερμανικής γλώσσας (ΠΕ07) και κατά 44,4% δάσκαλοι (ΠΕ70) (Γκούτζιου, 2021).

Συμπεράσματα

Στην Ενότητα Α συλλέξαμε πληροφορίες, ώστε να απαντήσουμε τα ερευνητικά ερωτήματα 1 και 2.

Ερευνητικό ερώτημα 1: Ποιες είναι οι απόψεις των εκπαιδευτικών ΠΕ70 σχετικά με την επικοινωνία στο πλαίσιο της σχολικής μονάδας με τον διευθυντή;

Ερευνητικό ερώτημα 2: Ποιες είναι οι απόψεις των εκπαιδευτικών ΠΕ05 και ΠΕ07 σχετικά με την επικοινωνία στο πλαίσιο της σχολικής μονάδας με τον διευθυντή;

Τα ερωτήματα που εξετάζουμε είναι τα (1) έως (9) όπως φαίνονται στο Γράφημα 1 και αναλύονται ως Ερωτήματα Α1 έως Α9 παρακάτω. Τα ερωτήματα στα οποία καταγράφηκε πολύ

σημαντική διαφορά ανάμεσα στους δύο πληθυσμούς είναι:

Ερώτημα A1 (1): Οι εκπαιδευτικοί ΠΕ05/ΠΕ07 αρκετά συχνά δεν ενημερώνονται σχετικά με τις αλλαγές στο καθημερινό πρόγραμμα, σε αντίθεση με τους δασκάλους.

Ερώτημα A2 (2): Αρκετά μεγαλύτερο ποσοστό των ΠΕ70 ενημερώνεται σχετικά με τους μαθητές του, σε αντίθεση με τους εκπαιδευτικούς ΠΕ05/ΠΕ07.

Ερώτημα A3 (3): Αρκετά μεγαλύτερο ποσοστό των ΠΕ70 θεωρεί ότι ο διευθυντής τον ακούει με προσοχή όταν αντιμετωπίζει προβλήματα προσωπικά ή οικογενειακά, ενώ στους εκπαιδευτικούς ΠΕ05/ΠΕ07 ένα υψηλό ποσοστό είναι της αντίθετης άποψης (30,1%).

Ερώτημα A4 (4): Στο ερώτημα αν ο διευθυντής καθοδηγεί τον εκπαιδευτικό τακτικά για την επίλυση προβλημάτων σχετικών με τη δουλειά του οι δάσκαλοι απάντησαν κατά 73,9% θετικά ενώ, αντίθετα, οι ξενόγλωσσες ειδικότητες απάντησαν θετικά κατά 45%.

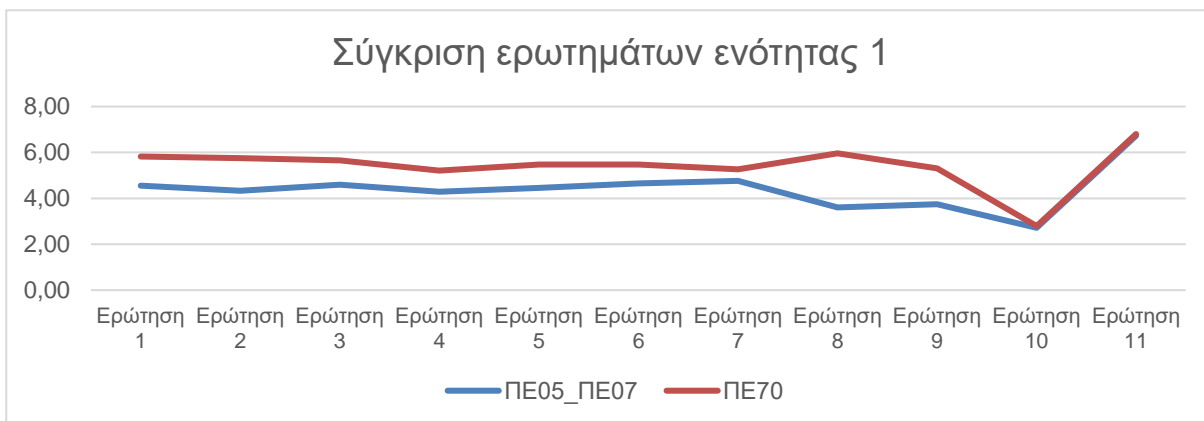
Ερώτημα A5 (5): Στο πέμπτο ερώτημα, σχετικά με το αν ο διευθυντής παρέχει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες για διοικητικά θέματα του σχολείου εγκαίρως και ανελλιπώς, οι δάσκαλοι αποκρίθηκαν κατά 76,1% θετικά, ενώ αντιστοίχως οι ειδικότητες απάντησαν κατά 50,8% θετικά.

Ερώτημα A6 (6): Στο ερώτημα αν ο διευθυντής συνεργάζεται με όλους τους εκπαιδευτικούς σε θέματα που αφορούν στη λειτουργία του σχολείου οι δάσκαλοι αποκρίθηκαν θετικά με ποσοστό 84,4%, ενώ οι ξενόγλωσσες ειδικότητες με σαφώς χαμηλότερο ποσοστό (58,4%).

Ερώτημα A8 (8): Στο ερώτημα αν θεωρείται απαραίτητη η παρουσία του εκπαιδευτικού κατά τη διεξαγωγή της συνεδρίασης του συλλόγου διδασκόντων σύμφωνα με τις οδηγίες του διευθυντή οι δάσκαλοι αποκρίθηκαν θετικά κατά 88,5%, ενώ οι ξενόγλωσσες ειδικότητες κατά 53,3%.

Ερώτημα A9 (9): Στο ένατο ερώτημα διερευνάται αν ο διευθυντής θεωρεί σημαντικό να εκφράζει ο εκπαιδευτικός την άποψή του κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης του συλλόγου διδασκόντων. Και εδώ συναντάται μεγάλη απόκλιση, αφού οι δάσκαλοι αποκρίνονται θετικά κατά 76,1%, ενώ οι ξενόγλωσσες ειδικότητες κατά 45,1%.

Στο Γράφημα 1 βλέπουμε σχηματικά τη σύγκριση των ερωτημάτων της πρώτης ενότητας.

Γράφημα 1: Σύγκριση ερωτημάτων ενότητας 1

Στην Ενότητα Β ασχοληθήκαμε με τις επικοινωνιακές σχέσεις των συναδέλφων εκπαιδευτικών στη σχολική μονάδα που υπηρετούν και επιχειρήσαμε να απαντήσουμε τα ερευνητικά ερωτήματα 3 και 4.

Ερευνητικό ερώτημα 3: Ποιες είναι οι απόψεις των εκπαιδευτικών ΠΕ70 σχετικά με την επικοινωνία στο πλαίσιο της σχολικής μονάδας με τους εκπαιδευτικούς ΠΕ05 και ΠΕ07;

Ερευνητικό ερώτημα 4: Ποιες είναι οι απόψεις των εκπαιδευτικών ΠΕ05 και ΠΕ07 σχετικά με την επικοινωνία στο πλαίσιο της σχολικής μονάδας με τους εκπαιδευτικούς ΠΕ70;

Τα ερωτήματα είναι τα (12) έως (21) όπως φαίνονται στο Γράφημα 2 και αναλύονται ως Ερωτήματα Β1 έως Β10 παρακάτω. Τα ερωτήματα στα οποία καταγράφηκε πολύ σημαντική διαφορά ανάμεσα στους δύο πληθυσμούς είναι:

Ερώτημα Β1 (12): Υπάρχει πολύ μεγάλη διαφορά ανάμεσα στους δύο πληθυσμούς. Συγκεκριμένα, το 91,7% των δασκάλων είναι ικανοποιημένο από τους συναδέλφους, ενώ, αντίθετα, για τις ξενόγλωσσες ειδικότητες ικανοποιημένο δηλώνει το 56,6% του πληθυσμού.

Ερώτημα Β2 (13): Σημειώνεται μεγάλη διαφορά ανάμεσα στους δύο πληθυσμούς, αφού οι δάσκαλοι αποκρίνονται ότι η επικοινωνία με τους συναδέλφους στο σχολείο τους κάνει να αισθάνονται αναπόσπαστο κομμάτι του κατά 81,2%, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στις ξενόγλωσσες ειδικότητες αγγίζει το 50%.

Ερώτημα Β3 (14): Το μεγαλύτερο ποσοστό των δασκάλων απάντησε ότι συμμετέχει στη διαμόρφωση του ωρολογίου προγράμματος και γίνονται αποδεκτές οι επιθυμίες και περιορισμοί που θέτει (79,2%), ενώ οι ξενόγλωσσες ειδικότητες αποκρίθηκαν κατά 60% θετικά στο ερώτημα.

Ερώτημα Β5 (16): Οι δάσκαλοι αποκρίθηκαν κατά 83,3% ότι ο σύλλογος διδασκόντων αποφασίζει τον σχεδιασμό και τις δράσεις του σχολείου σε πνεύμα ομαδικότητας και σύμπνοιας, ενώ οι ξενόγλωσσες ειδικότητες κατά 60%.

Ερώτημα Β6 (17): Οι δάσκαλοι αποκρίθηκαν ότι συμμετέχουν ενεργά στη διαμόρφωση καινοτομών δράσεων του σχολείου τους κατά 79,1%, ενώ οι ξενόγλωσσες ειδικότητες κατά

56,7%.

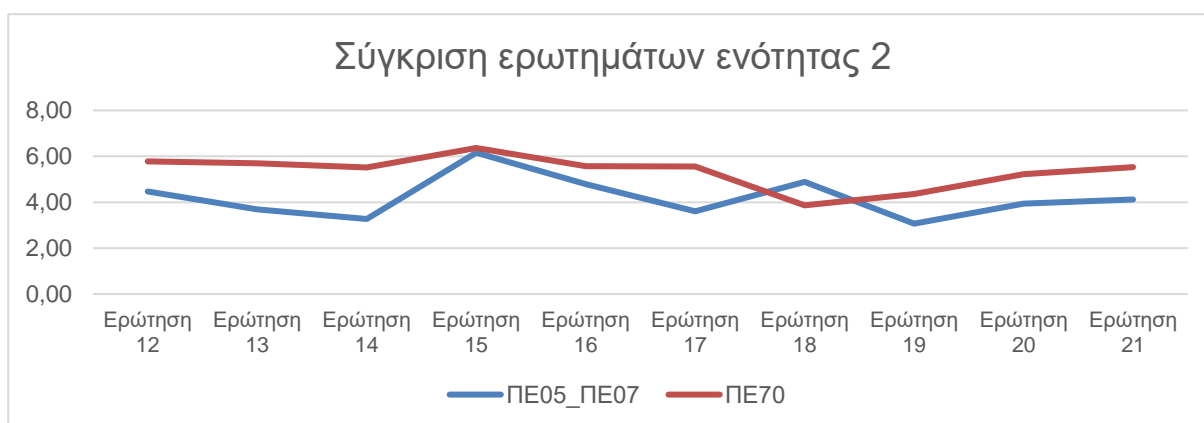
Ερώτημα Β7 (18): Οι δάσκαλοι αποκρίθηκαν ότι δεν διατηρούν τυπικές σχέσεις με τα υπόλοιπα μέλη του συλλόγου διδασκόντων (44,8%), ενώ οι ξενόγλωσσες ειδικότητες απάντησαν κυρίως θετικά (67,5%).

Ερώτημα Β8 (19): Το όγδοο ερώτημα αφορά στο αν ο εκπαιδευτικός συζητά με τους συναδέλφους του για θέματα προσωπικά ή/και οικογενειακά. Και εδώ σημειώνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των δασκάλων συμφωνεί (59,4%), ενώ το 63,3% των ξενόγλωσσων ειδικοτήτων διαφωνεί, επομένως δεν συζητά με τους συναδέλφους του για θέματα προσωπικά ή/και οικογενειακά.

Ερώτημα Β9 (20): Το ένατο ερώτημα εξετάζει το αν η επίλυση προβλημάτων ή διαφωνιών σε εργασιακά θέματα που τον αφορούν πραγματοποιείται με δικαιοσύνη και αμεροληψία. Το 76% των δασκάλων συμφωνεί, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στις ξενόγλωσσες ειδικότητες αγγίζει το 41,6%.

Ερώτημα Β10 (21): Το δέκατο και τελευταίο ερώτημα της ενότητας αφορά στο αν οι εκπαιδευτικοί του σχολείου έχουν τη διάθεση να υποστηρίξουν τους συναδέλφους τους και ενστερνίζονται τους προβληματισμούς του εκπαιδευτικού σε εργασιακά θέματα. Οι δάσκαλοι συμφωνούν κατά 85,4%, ενώ το ποσοστό που συμφωνεί στις ξενόγλωσσες ειδικότητες αγγίζει το 47,5%.

Στο Γράφημα 2 βλέπουμε σχηματικά τη σύγκριση των ερωτημάτων της δεύτερης ενότητας.

Γράφημα 2: Σύγκριση ερωτημάτων ενότητας 2

Η ενότητα ερωτήσεων Γ αφορά στη σχολική μονάδα που υπηρετεί ο εκπαιδευτικός και επιχειρήσαμε με βάση τα ερωτήματα που τέθηκαν να απαντήσουμε στο ερευνητικό ερώτημα 5.

Ερευνητικό ερώτημα 5: Σε ποιο βαθμό συμβάλλει η καλή επικοινωνία στην αποτελεσματική

λειτουργία της σχολικής μονάδας;

Τα ερωτήματα είναι τα (22) έως (28) όπως φαίνονται στο Γράφημα 3 και αναλύονται ως Ερωτήματα Γ1 έως Γ7 παρακάτω. Τα ερωτήματα στα οποία καταγράφηκε πολύ σημαντική διαφορά ανάμεσα στους δύο πληθυσμούς είναι:

Ερώτημα Γ1 (22): Το πρώτο ερώτημα εξετάζει το αν το σχολείο του εκπαιδευτικού τον εμπνέει και τον ωθεί να δώσει τον καλύτερό του εαυτό. Το μεγαλύτερο ποσοστό των δασκάλων (84,5%) αποκρίθηκε ότι το σχολείο του τον εμπνέει και τον ωθεί να δώσει τον καλύτερό του εαυτό, ενώ στις ξενόγλωσσες ειδικότητες θετικά αποκρίθηκε το 45%, ενώ αντίστοιχα το ίδιο σχεδόν ποσοστό (41,6%) υποστήριξε ότι το σχολείο του δεν τον εμπνέει και δεν τον ωθεί να δώσει τον καλύτερό του εαυτό.

Ερώτημα Γ2 (23): Το 95,9% των δασκάλων αποκρίθηκε ότι ενδιαφέρεται απόλυτα και ουσιαστικά για την πορεία του σχολείου στο οποίο ανήκει, ενώ στις ξενόγλωσσες ειδικότητες το 72,6% αποκρίθηκε θετικά, δηλαδή ένα σημαντικά χαμηλότερο ποσοστό.

Ερώτημα Γ3 (24): Η πλειοψηφία των δασκάλων (81,3%) αποκρίθηκε ότι οι ιδέες τους και οι αξίες τους βρίσκουν ανταπόκριση στη σχολική μονάδα που εργάζεται, ενώ στην ίδια ερώτηση μόλις το μισό ποσοστό (40,8%) των ξενόγλωσσων ειδικοτήτων αποκρίθηκε θετικά.

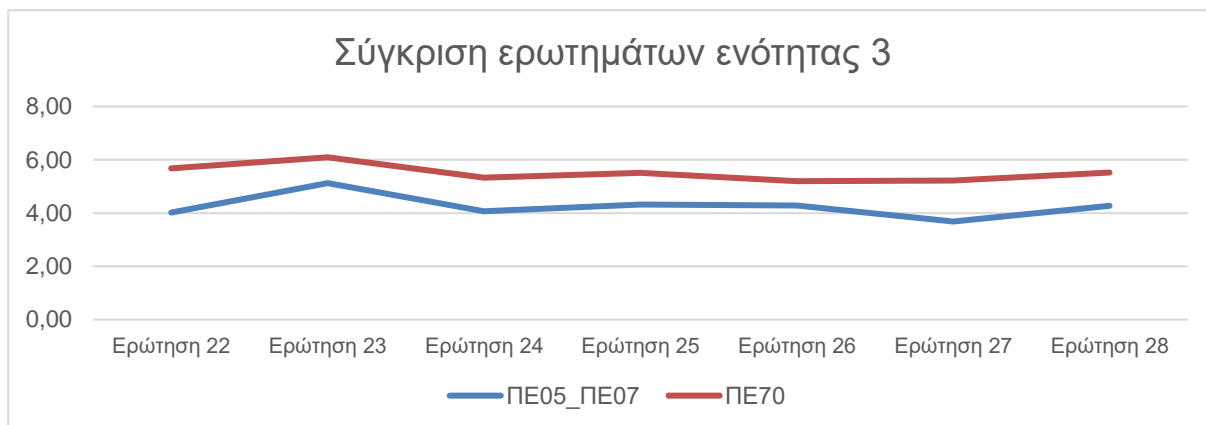
Ερώτημα Γ4 (25): Οι δάσκαλοι αποκρίθηκαν κατά 81,2% ότι το σχολείο που εργάζονται είναι ένα ιδιαίτερα ευχάριστο εργασιακό περιβάλλον, ενώ στις ξενόγλωσσες ειδικότητες ένα αρκετά χαμηλότερο ποσοστό (49,2%) αποκρίθηκε θετικά.

Ερώτημα Γ5 (26): Το τέταρτο ερώτημα διερευνά αν ο εκπαιδευτικός νιώθει ότι στο σχολείο που εργάζεται είναι ένα ιδιαίτερα ευχάριστο εργασιακό περιβάλλον. Οι δάσκαλοι αποκρίθηκαν κατά 72,9% θετικά, ενώ οι ξενόγλωσσες ειδικότητες κατά μόλις 47,5%.

Ερώτημα Γ6 (27): Οι δάσκαλοι απαντούν κατά 69,8% ότι νιώθουν κομμάτι του οράματος του σχολείου του όπως το συνδιαμορφώνει ο Σύλλογος Διδασκόντων, ενώ οι ξενόγλωσσες ειδικότητες κατά 48,3%.

Ερώτημα Γ7 (28): Οι δάσκαλοι αποκρίθηκαν κατά 78,1% ότι θεωρούν τον εαυτό τους τυχερό που ανήκουν στη συγκεκριμένη σχολική μονάδα, ενώ οι ξενόγλωσσες ειδικότητες κατά 45%.

Στο Γράφημα 3 βλέπουμε σχηματικά τη σύγκριση των ερωτημάτων της τρίτης ενότητας.

Γράφημα 3: Σύγκριση ερωτημάτων ενότητας 3

Στην τελευταία ενότητα του ερωτηματολογίου (Δ) εξετάσαμε σε ποιο βαθμό θεωρεί ο εκπαιδευτικός ότι ορισμένοι παράγοντες αποτελούν εμπόδιο στην επικοινωνία του με τους συναδέλφους ή τον διευθυντή της σχολικής μονάδας.

Τα ερωτήματα είναι τα (29) έως (35) όπως φαίνονται στο Γράφημα 4 και αναλύονται ως Ερωτήματα Δ1 έως Δ7 παρακάτω. Τα ερωτήματα στα οποία καταγράφηκε πολύ σημαντική διαφορά ανάμεσα στους δύο πληθυσμούς είναι:

Ερώτημα Δ1 (29): Η ειδικότητα του εκπαιδευτικού δεν θεωρήθηκε σημαντικός παράγοντας για το 95,9% των δασκάλων, ενώ αντίθετα για το 30,8% των ξενόγλωσσων ειδικοτήτων θεωρήθηκε βασικός παράγοντας.

Ερώτημα Δ2 (30): Η διδακτική εμπειρία του εκπαιδευτικού δεν αποτελεί σημαντικό παράγοντα και για τις δύο ομάδες του πληθυσμού, η απόκλιση, ωστόσο, έγκειται στον καταμερισμό, αφού το 77,1% των δασκάλων διαφωνεί απόλυτα, ενώ στις ξενόγλωσσες ειδικότητες διαφωνεί απόλυτα το 59,2%.

Ερώτημα Δ3 (31): Οι διαφορές στο επίπεδο γνώσεων δεν αποτελούν σημαντικό παράγοντα που επηρεάζει την επικοινωνία για καμία από τις δύο ομάδες. Οι δάσκαλοι συμφωνούν μόλις κατά 1% με τη σημαντικότητα του παράγοντα αυτού, ενώ για τις ξενόγλωσσες ειδικότητες κατά 7,5%.

Ερώτημα Δ4 (32): Οι διαφορές στους επαγγελματικούς στόχους δεν είναι σημαντικός παράγοντας για το 82,4% των δασκάλων και για το 56,6% των ειδικοτήτων.

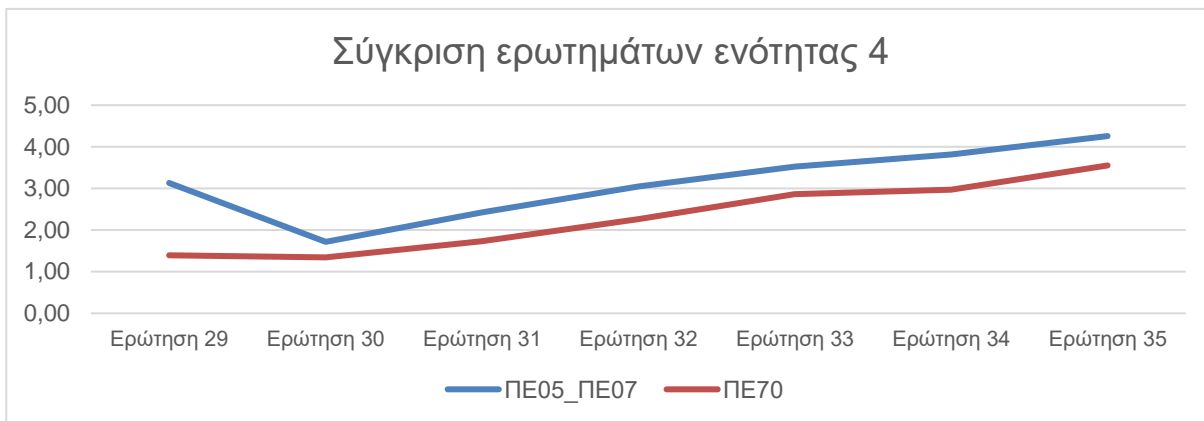
Ερώτημα Δ5 (33): Ο διαφορετικός τρόπος αντίληψης της εκπαιδευτικής κουλτούρας δεν αποτελεί εμπόδιο στην επικοινωνία για το 64,5% των δασκάλων και για το 44,1% των ξενόγλωσσων ειδικοτήτων.

Ερώτημα Δ6 (34): Οι συνεχείς αλλαγές στη σύνθεση του διδακτικού προσωπικού δεν αποτελούν εμπόδιο στην επικοινωνία για το 64,4% των δασκάλων, ενώ, αντίθετα για το 49,2% των ξενόγλωσσων ειδικοτήτων αποτελεί σημαντικό παράγοντα επηρεασμού.

Ερώτημα Δ7 (35): Τέλος, η ανάθεση της διδασκαλίας σε πολυάριθμες σχολικές μονάδες για

τους δασκάλους δεν αποτελεί εμπόδιο στην επικοινωνία (48%), ενώ για τις ξενόγλωσσες ειδικότητες η πλειοψηφία του πληθυσμού (65%) απάντησε ότι είναι παράγοντας που επηρεάζει την επικοινωνία.

Στο Γράφημα 4 βλέπουμε σχηματικά τη σύγκριση των ερωτημάτων της τέταρτης ενότητας.

Γράφημα 4: Σύγκριση ερωτημάτων ενότητας 4

Διαπιστώνεται ότι υπάρχει μεγάλη απόκλιση στα περισσότερα ερωτήματα που τέθηκαν σε σχέση με όλες τις υπό εξέταση ενότητες (επικοινωνία με τον διευθυντή, επικοινωνία με τους συναδέλφους, αποτελεσματική λειτουργία της σχολικής μονάδας, αιτιολογικοί παράγοντες, οι οποίοι δυσχεραίνουν το εκπαιδευτικό έργο σε σχέση με την ηγεσία της σχολικής μονάδας) και επομένως οι ερευνητικές υποθέσεις επιβεβαιώνονται (Γκούτζιου, 2021).

Συμπεραίνουμε ότι ο Διευθυντής οφείλει να ενισχύει την ομαδικότητα μεταξύ των εργαζομένων και να ασκεί τη συμμετοχική διοίκηση, η οποία ωθεί τους εκπαιδευτικούς στην ανάληψη πρωτοβουλιών και αρμοδιοτήτων με συνεργατικές διαθέσεις μέσω των καλών διαπροσωπικών σχέσεων (Κούλα, 2011).

Επιπρόσθετα, γόνιμο είναι να αποτελέσει ο διευθυντής πηγή έμπνευσης για τους εκπαιδευτικούς, με έκδηλο το αίσθημα σεβασμού. Ανώτερος στόχος είναι να πετύχει στενή συνεργασία με τα μέλη, να εργαστούν σε κοινό όραμα και την από κοινού συνεργασία τους με τον βέλτιστο δυνατό τρόπο (Τζώτζου & Αναστασόπουλος, 2013).

Το δημοκρατικό στυλ ηγεσίας, αφορά τον ηγέτη που ακούει, δείχνει έντονο ενδιαφέρον στους προβληματισμούς, στις ανάγκες και στις επιθυμίες των μελών και ταυτόχρονα επιδιώκει τη συμμετοχή και την άποψή τους στη λήψη αποφάσεων (Μπουραντάς, 2002).

Συνοψίζοντας, διαπιστώνεται ότι πολλές από τις δυσκολίες που προκύπτουν τόσο στο εργασιακό κομμάτι, όσο και στο κομμάτι της επικοινωνίας και συνεργασίας των ξενόγλωσσων ειδικοτήτων με τους δασκάλους, αλλά και τους διευθυντές των σχολικών μονάδων οφείλεται στη συνεχή μετακίνησή τους σε πολυάριθμες σχολικές μονάδες. Το γεγονός αυτό οδηγεί σταδιακά σε επαγγελματική εξουθένωση και έλλειψη ικανοποίησης (Γκούτζιου, 2021).

Μια πιθανή λύση στο ζήτημα αυτό θα μπορούσε να είναι η δυνατότητα να κατέχουν οι ξενόγλωσσες ειδικότητες μια δεύτερη ειδικότητα, όπως συμβαίνει σε άλλα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως η Αγγλία και η Γερμανία, όπου οι καθηγητές σπουδάζουν λαμβάνοντας πτυχίο με δύο ή περισσότερες ειδικότητες, και επομένως απασχολούνται σε μία σχολική μονάδα συμπληρώνοντας το διδακτικό τους ωράριο. Δυστυχώς, λόγω του εκπαιδευτικού συστήματος Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στη χώρα μας, δεν προβλέπεται κάτι τέτοιο. Η μόνη εναλλακτική λύση, η οποία ωστόσο είναι εξαιρετικά πολυσύνθετη και χρονοβόρα, είναι η ολοκλήρωση ενός δεύτερου προγράμματος προπτυχιακών σπουδών με αντικείμενο συναφές με την εκπαίδευση. Φυσικά, ελάχιστοι συνάδελφοι επιτυγχάνουν τον στόχο αυτό και ο νόμος προβλέπει τη δυνατότητα, εφόσον έχει αναγνωριστεί η συναφής δεύτερη ειδικότητα, να εργαστεί ο εκπαιδευτικός για έως 11 διδακτικές ώρες στο δεύτερο γνωστικό αντικείμενο (Γκούτζιου, 2021).

Βιβλιογραφικές αναφορές

Hargreaves, D. (1995). School Culture, School Effectiveness and School Improvement. *School Effectiveness and School Improvement*, 6 (1), 23-46.

Αναστασίου, Σ. (2011). *Η διαχείριση Ανθρώπινου Δυναμικού: μελέτη περίπτωσης στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση της Ηπείρου*. (Αδημοσίευτη διδακτορική διατριβή). Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Φιλοσοφική Σχολή, Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής-Ψυχολογίας, Τομέας Παιδαγωγικής, Ιωάννινα.

Γκιάστας, Ι. (2008). Ομάδα Εκπαιδευομένων. Στο Α. Κόκκος, Ι. Γκιάστας & Ε. Γιαννακοπούλου (Επιμ.), *Εισαγωγή στην Εκπαίδευση Ενηλίκων. Εκπαιδευτικές Μέθοδοι - Ομάδα Εκπαιδευομένων* (Τόμ. Δ') (σελ. 221-278). Πάτρα: Ε.Α.Π.

Γκούτζιου, Χ. (2021). *Επικοινωνιακές σχέσεις εκπαιδευτικών Β' ξένης γλώσσας και συλλόγου διδασκόντων στις σχολικές μονάδες της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης*. Διπλωματική εργασία. Διεθνές Πανεπιστήμιο. Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη διοίκηση και οργάνωση εκπαιδευτικών μονάδων. Θεσσαλονίκη.

Καμίτση, Ε. (2008). *Διερεύνηση απόψεων στελεχών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας σε σχέση με την εισαγωγή της Γαλλικής Γλώσσας στο Δημοτικό σχολείο*. (Διπλωματική εργασία). Πανεπιστήμιο Πατρών, Σχολή Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Οργάνωση-Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων: Πάτρα.

Κανελλόπουλος Χ. Κ. (1995). *Ενδοεπιχειρησιακές Επικοινωνίες*. Αθήνα: Αυτοέκδοση.

Καστανίδου, Σ., & Τσικαντέρη, Ρ. (2015). Ο Συμμετοχικός τρόπος λήψης αποφάσεων ως παράγοντας βελτίωσης της ποιότητας και αποτελεσματικότητας της Σχολικής Μονάδας. *Εκπαιδευτικός κύκλος*, 3(3).
https://journal.educircle.gr/images/teuxos/2015/teuxos3/3_3_2.pdf

Κούλα, Β. Κ. (2011). *Οι Διαπροσωπικές Σχέσεις Διευθυντών Σχολικών Μονάδων Και Εκπαιδευτικών: Συμβολή στην αποτελεσματική λειτουργία της σχολικής μονάδας*.

(Αδημοσίευτη Διδακτορική Διατριβή). Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης,
Τμήμα Φιλολογίας και Παιδαγωγικής, Τομέας Παιδαγωγικής. Θεσσαλονίκη.

Μπουραντάς, Δ. (2002). *Μάνατζμεντ*. Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.

Παπαδημητρόπουλος, Β. (2006). Για μια εσωτερική αξιολόγηση της σχολικής μονάδας.
Επιστημονικό Βήμα, τ. 6, Ιούνιος 2006, 43-59.

Τζώτζου, Μ., & Αναστασόπουλος, Μ. (2013). Νέο Σχολείο: Μορφές Επικοινωνίας και ο
Επικοινωνιακός Ρόλος του Διευθυντή της Σχολικής Μονάδας. *16ο Διεθνές Συνέδριο
Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης, Διαπολιτισμικότητα και τα Ελληνικά ως
Ξένη Γλώσσα*, 28-30 Ιουνίου 2013. Πάτρα: Πανεπιστήμιο Πατρών, Παιδαγωγικό
Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης.